

شیوه‌نامه شناسائی و تعیین سال ساخت خودر وهای کشنده، اتوبوس، ون و کامیون
ناظرین/مدیران کل/مدیران محترم گمرکات اجرایی ۱۴۰۳/۴۶۳۱۴۶ مورخ ۱۴۰۳/۰۴/۰۴
مقدمه:

تعیین سال ساخت ماشین‌آلات راهسازی، جرثقیل، اتوبوس، کشنده و کامیون به‌منظور اطمینان از رعایت الزامات زیست‌محیطی، ضوابط فنی، قانونی و مقرراتی از بعد ممنوعیت یا محدودیت ورود (موضوع بند ۳۰ ماده ۳۰ قانون احکام دائمی و موارد و مصادیقی که در قوانین بودجه سالانه کل کشور و سایر مجوزهای ورود صادره بر اساس سال ساخت و نیز اجرای بند پ ماده ۲ قانون مبارزه با قاچاق کالا)، تعیین ارزش و تعرفه گمرکی، برای انجام تشریفات گمرکی ضروری است.

در حال حاضر سال ساخت ماشین‌آلات و خودر وهایی که دارای نمایندگی مجاز در ایران می‌باشند از نمایندگی‌ها ذریبط استعلام می‌شود. باتوجه به تحریم‌های ظالمانه و عدم حضور نمایندگی‌های مجاز و نیز عدم ارتباط نمایندگی‌های موجود با شرکت تولید کننده برای دریافت اطلاعات مورد نیاز برای انجام تشریفات گمرکی و عدم صدور اسناد خرید و یا حمل به مقصد ایران، لذا به‌منظور تسریع در انجام تشریفات گمرکی نحوه تعیین سال ساخت به‌شرح ذیل تبیین و اعلام می‌گردد.

مستندات قانونی:

(۱) **طبق تعاریف کنوانسیون تجدید نظر شده کیوتو: «ارزیابی کالا»** به مفهوم بازرسی فیزیکی کالا توسط گمرک به‌منظور مجاب نمودن خود در مورد انطباق ماهیت، مبدأ، شرایط، مقدار و ارزش کالا با مشخصات ارائه شده در اظهارنامه می‌باشد.

(۲) ماده ۶۶ آیین‌نامه اجرائی قانون امور گمرکی: به‌منظور حصول اطمینان از اجرای مقررات گمرکی، وصول وجوه متعلقه، صحت مندرجات اظهارنامه و اسناد، کالاهای اظهار شده از لحاظ نوع جنس، تعداد، وزن، ارزش، کشور سازنده، تعرفه و سایر مشخصات و مجوزهای لازم باید مورد ارزیابی و کنترل‌های گمرکی قرار گیرند. وظایف ارزیابان، کارشناسان و سایر کارکنان، نحوه نمونه برداری، نقص اسناد، کشف تخلف و گزارش آن، نحوه و میزان واریسی و معاينه بر اساس اصول انتخاب خطر و واریسی اتفاقی و درج نتایج آن در اظهارنامه طی دستورالعملی توسط گمرک ایران تعیین و ابلاغ می‌شود.

(۳) **ماده ۲- قانون ارتقا کیفی تولید خودر و:** وزارت صمت مکلف است از طریق مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران و با استفاده از ظرفیت‌های قانونی، استانداردهای موضوع ماده (۱) را اعمال و از تولید یا ورود خودر وها و قطعات خودر و بی غیراستاندارد جلوگیری نماید.

تبصره ۱- نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است خودر وهایی را شماره‌گذاری نماید که تأییدیه مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران را اخذ نموده باشد.

تبصره ۲- منظور از خودر و در این قانون انواع خودر و (سواری - وانت - اتوبوس - مینی‌بوس - کامیون - کامیونت - کشنده «تریلر و لوکوموتیو» و موتورسیکلت) است.

(۴) **بند ۳ قانون احکام دائمی توسعه کشور** - اجازه داده می‌شود با تأیید و تشخیص سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای، کامیون‌های مورد نیاز که استانداردهای روز را دارا بوده و عمر کمتر از سه سال داشته باشند مشروط به وجود خدمات پس از فروش موضوع قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان خودر و مصوب ۲۳/۳/۱۳۸۶ وارد شود. دولت مجاز است در این رابطه تخفیفات و تسهیلات گمرکی را اعمال کند. استفاده از این تخفیفات منوط به خروج یک کامیون فرسوده با عمر بیش از بیست و پنج سال به ازای هر کامیون وارداتی است. آیین‌نامه نحوه اجرای این بند توسط وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه می‌شود و حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

(۵) **بند ص بصره ۷ قانون بودجه ۱۴۰۲** - به‌منظور توسعه حمل و نقل عمومی، تنظیم بازار، کاهش مصرف سوخت، آلودگی هوا و سوانح جاده‌ای به وزارت صنعت، معدن و تجارت اجازه داده می‌شود با تأیید و تشخیص سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای (کاربری بین شهری) و وزارت کشور (از طریق سازمان ذی‌ربط) (کاربری شهری)، نسبت به ثبت سفارش واردات انواع کشنده، کامیون، اتوبوس، مینی‌بوس و ون مورد نیاز وفق قوانین و مقررات موجود با عمر کمتر از پنج سال اقدام نماید. آیین‌نامه اجرائی این بند توسط وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، راه و شهرسازی، کشور، امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه کشور با تأکید بر لزوم تأمین قطعات، خدمات پس از فروش و معاينه فنی تهیه می‌شود و حداکثر ظرف یک-ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیأت وزیران

می‌رسد. گزارش عملکرد این بند شامل تعداد و نوع خودر وهای وارداتی و دستگاه‌های بهره‌بردار توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت هر سه ماه یک‌بار به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی ارائه می‌شود.

اسناد و مدارک برای اظهار و تشخیص سال ساخت

هنگامی که کالاهای موضوع این دستورالعمل با توجه به قوانین و مقررات مربوطه به‌عنوان کالای وارداتی به گمرک وارد و اظهار می‌شوند، ابتدائاً باید اسناد و مدارک ذیل را برای اظهار و ارائه به گمرک آماده کنند.

- (۱) پیش فاکتور و فاکتور خرید
- (۲) اسناد مرتبط با گمرک محل صدور یا عبور کالای این اسناد شامل اطلاعاتی مانند کشور مبدأ، مقصد، مشخصات کامل خودر و، شماره و تاریخ فاکتور فروش و نام واردکننده است.
- (۳) اسناد تولیدکننده: اسناد تولیدکننده شامل دفترچه راهنما، گواهی کیفیت و استاندارد، و اطلاعات فنی خودر و است.
- (۴) اسناد ثبت و پلاک خودر و: این اسناد شامل مدارکی است که نشان‌دهنده ثبت و شماره‌گذاری خودر و در کشور مبدأ است. همچنین ممکن است شامل اطلاعاتی مانند سال ساخت و مالکیت خودر و باشد.
- (۵) گواهی‌های بیمه: گواهی بیمه بین‌المللی که نشان‌دهنده پوشش بیمه‌ای خودر و برای دوره انتقال به کشور مقصد است.
- (۶) گواهی معاینه فنی: گواهی معاینه فنی که نشان‌دهنده سلامت و ایمنی خودر و و تطابق آن با استانداردهای مورد نیاز است.
- (۷) گواهی تطابق (COC): گواهی تطابق که نشان می‌دهد خودر و با استانداردهای فنی و زیست‌محیطی کشور مقصد مطابقت دارد.
- (۸) پلاک‌های مشخصات (Data Plates): این پلاک‌ها شامل اطلاعات مهمی از جمله شماره شاسی، نوع موتور، وزن خودر و، و ظرفیت‌های مختلف آن است.

خودروهای مشمول این دستورالعمل

- (۱) انواع کشنده
- (۲) کامیون
- (۳) اتوبوس مینی بوس
- (۴) ون

مراحل اجرایی اظهار خودر و و تشخیص سال ساخت

اظهارکننده خودر و با فراهم آوردن اسناد و مدارک مورد نیاز ذکر شده در بخش اسناد و مدارک و با توجه به قوانین و مقررات مربوط به خودر و، قانون ۳۰ ماده ۷ بند ۲ ص "قانون بودجه ۱۴۰۲ و آیین‌نامه اجرای بند مزبور و سایر الزامات قانونی، قانون امور گمرکی و آیین‌نامه اجرایی آن و در صورت اخذ ثبت سفارش و دارا بودن کد رهگیری بانک و با رعایت ماده ۲ و تبصره ۳ ماده ۷ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، خودر و را به گمرک اظهار و اسناد صحیح را به اظهارنامه پیوست می‌کند.

ارزیابی کالا

- (۱) ارزیاب گمرک با رعایت ماده ۶۶ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی و دستورالعمل اجرایی آن خودر و را از نزدیک بررسی و ارزیابی می‌کند و مشخصات ظاهری خودر و و شماره شناسایی خودر و ((vin number کنترل و در صورت مطابقت آن با اظهارنامه و اسناد ضمیمه، با دقت در این مورد که شماره ذکر شده و موجود فاقد دستکاری، تخریب و یا تغییر باشد در اظهارنامه به‌صورت مشروح برای کارشناس مربوطه گزارش نماید.
- (۲) کارشناس اطلاعات ارزیابی را با اسناد پیوست کنترل نموده و علاوه بر بررسی مطابقت (vin number) با اسناد، صحت اطلاعات را از سایتهای اینترنتی و یا نرم‌افزار مرتبط (vin number decoder) کنترل و در صورت مطابقت با اخذ کپی و پیوست آن، سال ساخت ذکر شده در اظهارنامه تأیید می‌کند.
- (۳) در صورت مغایرت بین (vin number) و اسناد پیوست و یا دستکاری و یا عدم مطابقت (vin number) با اطلاعات ثبت شده و یا موجود در خودر و مورد را به‌صورت مشروح به کارگروه گمرک محل ارجاع، و کارگروه وفق مقررات نسبت به تأیید و یا رد گزارش اقدام نماید.

در صورت اثبات جعل، دستکاری، مخدوش بودن با توجه به اظهار خلاف واقع و یا استفاده از اسناد خلاف واقع کالا مشمول رسیدگی‌های تخلفی و یا قاچاق کالا خواهد شد.

شماره شناسایی وسیله نقلیه (VIN) چیست؟

شماره VIN یک کد ۱۷ کاراکتری، شامل اطلاعاتی درباره سازنده، مدل و سال ساخت وسیله نقلیه است. برای تعیین سال ساخت از طریق VIN، مراحل زیر را دنبال کنید:

یافتن شماره VIN: شماره VIN معمولاً در نقاط زیر یافت می‌شود:

(۱) بررسی گوشه پایین شیشه جلو:

یکی از مکان‌های رایج برای قرارگیری VIN، گوشه پایین شیشه جلو (سمت راننده) است. این شماره معمولاً از بیرون خودرو و قابل مشاهده است. (تصویر ذیل)

۲) بررسی ستون درب راننده یا سرنشین:

برچسب یا پلاک VIN ممکن است در داخل ستون درب راننده یا سرنشین قرار داشته باشد. این برچسب معمولاً شامل اطلاعات مختلفی از جمله VIN است و اغلب به صورت ضد دستکاری طراحی شده است. (تصویر ذیل)

۳) بررسی کف خودرو:

بسیاری از خودروها دارای شماره VIN در کف خودرو و (قسمت پایینی راننده یا سرنشین) هستند. این شماره ممکن است زیر پوشش فرش یا در زیر پوشش پلاستیکی قرار داشته باشد. (تصویر ذیل)

4) بررسی محفظه موتور:

دربرخی از خودروها، شماره VIN در محفظه موتور قرار دارد. این شماره ممکن است بر روی صفحه فلزی جلو یا بر روی دیواره محفظه موتور حک شده باشد. (تصویر ذیل)

5) بررسی صندوق عقب:

دربرخی از خودروها، شماره VIN ممکن است در صندوق عقب (زیر فرش یا در نزدیکی چرخ یدکی) قرار داشته باشد. (به شرح تصویر ذیل)

۶) بررسی شاسی خودرو:

در خودروهای بزرگتر و SUVها، شماره VIN ممکن است بر روی شاسی خودرو حک شده باشد. این شماره معمولاً در نزدیکی چرخ‌های جلو یا عقب و یا زیر درب راننده یا سرنشین قرار دارد. (تصویر ذیل)

شیوه‌های بررسی سال ساخت

- ۱) اسناد تولیدکننده: بررسی اسناد و مدارک ارائه شده توسط تولیدکننده وسیله نقلیه که معمولاً شامل اطلاعات سال ساخت است.
- ۲) بررسی پلاک‌های مشخصات: بسیاری از ماشین‌آلات سنگین دارای پلاک‌های مشخصات (Data Plate) هستند که اطلاعاتی مانند سال ساخت را دربر دارند.
- ۳) گمرکات اجرایی بر اساس شیوه‌ی مندرج در بند ۲ و ۱ در صورت لزوم می‌توانند با اخذ نظر مشورتی کارشناسان رسمی دادگستری متخصص در امور وسائل نقلیه موتوری یا کارشناس ذی صلاح معرفی شده پلیس راهور و سایر شواهد و قرائن، نسبت به بررسی و تعیین سال ساخت وسیله نقلیه موضوع این شیوه‌نامه اقدام نمایند.

ابزارها و روش‌های کارشناسان فنی برای تعیین سال ساخت خودروهای سنگین

کارشناسان فنی برای تعیین سال ساخت خودروهای سنگین مانند اتوبوس‌ها و کشنده‌ها از ابزارها و روش‌های مختلفی استفاده می‌کنند. این ابزارها شامل تجهیزات تخصصی، بررسی‌های بصری، تحلیل مستندات و استفاده از پایگاه‌های داده معتبر است. در زیر به تفصیل این ابزارها و روش‌ها پرداخته شده است:

بررسی پلاک‌های مشخصات (Data Plates)

۱) **پلاک‌های بدنه و موتور:** بسیاری از خودروهای سنگین دارای پلاک‌های مشخصات بر روی بدنه یا موتور هستند که شامل تاریخ تولید می‌باشد.

۲) **پلاک‌های گیربکس و سایر قطعات:** برخی از قطعات اصلی نیز دارای پلاک‌های مشخصات هستند که می‌توانند اطلاعاتی درباره سال ساخت ارائه دهند.

۳) استفاده از ابزارهای تخصصی

اسکنرهای (OBD (On-Board Diagnostics): اسکنرهای OBD به کارشناسان اجازه می‌دهند که به اطلاعات دقیق‌تر، موتور و سیستم‌های الکترونیکی دسترسی داشته باشند. این اطلاعات می‌تواند شامل تاریخ تولید برخی از قطعات الکترونیکی باشد.

تجهیزات تست و عیب‌یابی (دیاگ): دستگاه‌های تست و عیب‌یابی تخصصی که می‌توانند اطلاعاتی درباره سیستم‌های مختلف خودرو ارائه دهند.

پایگاه‌های داده ملی و بین‌المللی: استفاده از پایگاه‌های داده‌ای مانند AutoCheck و برای دسترسی به تاریخچه خودرو و اطلاعات سال ساخت. (پس از مشخص شدن سایت‌های مورد نظر و خرید حق اشتراک اعلام خواهد شد.)

۴) بررسی فیزیکی و بصری

بررسی وضعیت بدنه و قطعات: کارشناسان با بررسی دقیق وضعیت بدنه، قطعات و شماره‌های سریال روی آن‌ها می‌توانند تخمین دقیقی از سال ساخت بزنند.

مقایسه با استانداردها و مدل‌های مشابه: تطبیق ویژگی‌های خودرو و با مدل‌ها و استانداردهای تولیدی در سال‌های مختلف.

۵) مشاوره با کارشناسان و استفاده از تجربه

تجربه کارشناسان: استفاده از تجربه و دانش فنی کارشناسان در تشخیص ویژگی‌های ظاهری و فنی خودرو و... مشاوره با تولیدکنندگان: ارتباط با تولیدکنندگان یا نمایندگی‌های رسمی برای تأیید سال ساخت بر اساس شماره سریال‌ها و سایر اطلاعات.

VIN NUMBER و چگونگی رمز گشایی از آن

۱. شماره شناسایی وسیله نقلیه (VIN)

بررسی VIN: کارشناسان ابتدا شماره شناسایی وسیله نقلیه را بررسی می‌کنند. VIN یک کد ۱۷ کاراکتری است که شامل اطلاعاتی از جمله سازنده، مدل و سال ساخت است.

کد VIN یا شناسه خودرو، یک کد ۱۷ رقمی منحصر به فرد است. این کد حاوی اطلاعات زیر می‌شود:

۲. شناسه تولیدکننده (WMI):

- سه رقم از سمت چپ کد VIN به نام کشور سازنده و کارخان‌های که خودرو و در آن تولید شده است، اختصاص داده می‌شود. - این کد به ترتیب شرکت اتومبیل‌سازی اصلی و برند خودرو و را نشان می‌دهد.

۳. بخش توصیفگر خودرو (VDS):

- کاراکترهای ۴ تا ۸ از کد VIN مشخصاتی چون مدل خودرو، وزن، قدرت پیشران، تعداد سیلندر ها و... را نمایش می‌دهند.

۴. بخش شناسه خودرو (VIS):

- کاراکترهای ۹ تا ۱۷ شماره سریال خودرو و را نشان می‌دهند. چهار حرف آخرین کد باید به صورت عدد باشند.

با استفاده از کد VIN، می‌توان د به راحتی اطلاعاتی نظیر مشخصات خودرو، مشخصات موتور، کشور تولید کننده، محل تولید، سال تولید، مدل خودرو و مشخصات شرکت سازنده را تعیین کنید.

برای تعیین سال ساخت به کاراکتر دهم از شماره VIN توجه کنید. این کاراکتر سال ساخت وسیله نقلیه را نشان می‌دهد. به عنوان مثال:

'A' = ۱۹۸۰

'B' = ۱۹۸۱

'C' = ۱۹۸۲

و به همین ترتیب تا '۷' = ۲۰۰۷، سپس '۱' = ۲۰۰۸، '۲' = ۲۰۰۹ و...

1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
S	T	V	W	X	Y	1	2	3	4

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
5	6	7	8	9	A	B	C	D	E

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
F	G	H	J	K	L	M	N	P	R

مشکلات محتمل در تعیین سال ساخت

تعیین سال ساخت ممکن است با چالش‌هایی مواجه شود که برخی از آن‌ها شامل موارد زیر هستند:

- ✓ آسیب یا تغییرات در VIN
- ✓ اسناد جعلی یا تقلبی
- ✓ خرابی یا حذف پلاک‌های مشخصات
- ✓ عدم دسترسی به پایگاه‌های داده معتبر
- ✓ اختلاف نظر کارشناسان

✓ خطای انس این

تفاوت بین سال مدل و سال تقویمی ساخت

به‌طور کلی، رقم دهم VIN نشان‌دهنده سال تقویمی نیست، بلکه سال مدل را نشان می‌دهد. تفاوت این است که ماه واقعی ساخت خودرو و ماه مشخص شده در VIN ممکن است تا شش ماه تفاوت داشته باشند. این کار برای فراهم کردن زمان کافی برای تحویل خودرو و به منطقه فروش، ثبت آن و غیره انجام می‌شود. بنابراین، فروشندگان قادر خواهند بود خودروهای جدید را به خریداران در نمایشگاه‌ها ارائه دهند و تولیدکننده نیز زمان کافی برای فروش تقریباً تمام واحدهای تولید شده قبل از شروع سال تقویمی بعدی خواهد داشت.

این رویکرد در طول توسعه استاندارد ISO ۱۹۸۳-۳۷۷۹ که توسط انجمن مهندسان خودرو و سازی (SAE) ایجاد شده است، به کار گرفته شد. در تعیین استاندارد شماره بدنه، آن‌ها از رویکرد شرکت‌های بزرگ خودرو و سازی استفاده کردند. تابستان دوره‌ای است که نمایشگاه‌های خودرو و برگزار می‌شوند و این شرکت‌ها مدل‌های جدید خود را به عموم معرفی می‌کنند. تاریخ تولید این مدل‌ها همیشه سال بعدی است. اغلب، اول اکتبر به عنوان نقطه شروع برای مدل‌های جدید در نظر گرفته می‌شود، اما تاریخ نهایی هنوز به تولیدکننده بستگی دارد.

حل اختلاف بین صاحب کالا و گمرک در مورد سال ساخت:

- ۱- **کارگروه گمرک محل:** مورد اختلافی بین گمرک و صاحب کالا در خصوص سال ساخت بدو توسط کارگروهی متشکل از ارزیاب مربوطه - رئیس سرویس ارزیابی - رئیس درب خروج - رئیس بازرینی و معاون فنی گمرک بررسی و بر اساس (فرم شماره ۱ - پیوست)
- ۲- **کارگروه دفاتر ستادی:** در مواردی که ذینفع به نظر کارگروه گمرک محل ارزیابی کالا معترض باشد پس از درخواست کتبی ذینفع گمرک ذیربط مراتب اختلافی را به‌طور مشروح مستند و مستدل به واردات ارسال، و کارگروه دفاتر ستادی متشکل از کارشناس پرونده، مدیران کل دفاتر ارزش، تعرفه و با محوریت دفتر واردات تشکیل و تعیین و تکلیف می‌گردد. (فرم شماره ۲ - پیوست)
- ۳- **کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی:** در صورت بقاء اختلافی که منجر به قاچاق نگردد، پس از اعتراض ذینفع گمرک ذیربط، موضوع اختلافی در صورت بروز اختلاف در مورد سال ساخت و اینکه ممکن است شرایط ورود کالا تغییر کند، اختلاف بین صاحب کالا و گمرک اجرائی پس از صورتجلسه در گمرک اجرائی وفق تبصره ۵ ماده ۱۴۴ قانون امور گمرکی به کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی ارجاع می‌گردد.
- ۴- **کارشناس رسمی مرتبط (خدمات پلیس راهور):** در مواردی که نیاز به اطلاعات تکمیلی وجود دارد، هر یک از دو کارگروه فوق می‌توانند از خدمات کارشناسان رسمی مرتبط از طریق پلیس راهور و با هزینه صاحب کالا در خواست نظریه کارشناسی نموده و جهت اخذ اتخاذ تصمیم نهایی به کارگروه حل اختلاف و یا کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی ارائه نمایند.

فرم شماره (۱)
صور تجلسه کارگروه گمرک محل ارزیابی
تعیین سال ساخت

تاریخ:	موضوع:
صاحب کالا:	اظهارنامه کوتاژ:
(۱) شرح مورد اختلاف: (۲) نظریه کارگروه در ارتباط با سال ساخت: ۱-ارزیاب اظهارنامه ۲-رئیس سرویس ارزیابی ۳- رئیس درب خروج ۴- رئیس بازبینی ۵- معاون فنی	
توضیحات:	

فرم شماره (۲)
صور تجلیسه کارگروه دفاتر ستادی
تعیین سال ساخت

تاریخ:	موضوع:
صاحب کالا:	اظهاری نامه کوتاژ
(۱) شرح مورد اختلاف:	
(۲) نظریه کارگروه در ارتباط با سال ساخت:	
۱- کارشناس پرونده: ۲- مدیرکل دفتر واردات ۳- مدیرکل دفتر تعرفه ۴- مدیرکل دفتر ارزش	
توضیحات:	